

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 ft., félévre 2 ft., negyedévre 1 ft.

Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvára a várba küldendők.

Főpásztorunk ő nagyméltósága 1880-ki első körlevele a papi nyugdíjalap gyarapításáról.

D. a J. Kr.! Sz. 210/1880. Tisztelendő Testvérek és az Urban kedves Fiaim!

Az erdélyi püspöki megye főpásztorainak régóta kiváló gondoskodása tárgyát képezte az, hogy az Ur szolgálatában s a hivek lelki üdvének munkálásában kitartó buzgósággal fáradozó egyházmegyei lelkipásztorok s a keresztény ifjuság oktatása- és nevelésével foglalkozó egyházi férfiak, ha majd, a kitartással folytatott munkában kifáradva, nyugalomra vágnak, aggkoruk hátralévő napjait lehetőleg anyagi gondok nélkül, csupán Istennek élve tölthessék el. Ezen törekvés az egyházmegyei tisztelendő papságban mindig áldozatkész, lelkes támogatókra talált, mert meg voltak mindenkor győződve arról, hogy a legszebb, a legüdvösebb tervek csak úgy valósíthatók meg s a kitűzött cél csak úgy közelíthető meg és érhető el, ha arra az érdeklettek közakarattal, odaadó elhatározással mindnyájan közreműködnek. Már az 1822-ki egyházmegyei zsinat tiszteletreméltó tagjai bölcs előrelátással intézkedtek a deficiensek részére szolgáló fundusról, elrendelvén és az egyházmegye minden papjának szoros kötelességévé tévén, hogy hátrahagyandó javaiknak $\frac{1}{8}$ részét a munkaképtelen papok segélyalapjának gyarapítására hagyományozzák. Ugyanezen zsinat közegyetértséssel elhatározta és követendő szabályul előírta, hogy végrendelet hátrahagyása nélkül elhalt egyházmegyei papok hátrahagyott javaiból is fogassék ki a papi nyugdíjalap gyarapítására az $\frac{1}{8}$ rész.

Amíg az életviszonyok könnyebbek, az élet szükségletei egyszerűbbek, a közterhek kevesebbek, a hivek módosabbak valának s a nép az egyház szolgáltnak fentartási szükségleteiről vallásos buzgóságából kifolyólag készségesebb hűséggel gondoskodék, mint jelenleg, addig az egyházmegyei zsinat említett intézkedése is gyümölcsözőbb vala a papi nyugdíjalapra nézve, mint most, midőn a megsokasodott életszükségletek, az egyházi férfiakra nehezedett sokféle közterhek viselése s az egykor tehetősebb anyagi körülmények között élt hívő nép soraiiban észlelhető elszegényedés és az egyház szolgálait illető fizetések teljesítésében mutatkozó gyakori makacs vonakodás mindanny

súlyos okok, melyek a papi nyugdíjalapra nézve sem maradtak bénító visszahatas nélkül. Amíg a zsinati határozat szigorú megtartását mindenki kivétel nélkül lelkiismeretbeli kötelességének ismerte s az egyháziak szolgálatában álló személyek és a rokonok vallásos lelkületöknél fogva a tulajdont sértetlen tiszteletben tartották, addig a nyugdíjalap a zsinat által megjelölt forrásban kielégítő gyarapodási eszközt birt; de mióta az említett kedvező okok a tiszta erkölcsösséggel és a vallásos buzgósággal együtt eltűnedezni kezdettek s helyüket az emberek kebelében az önzés, a haszonlesés, a hithidegség s az erkölcsi közöny kezdette elfoglalni, azóta a nyugdíjalap kijelölt segélyforrása is aggodalmat keltő módon meg kezdett apadni, ugyannyira, miszerint nem alap nélkül ébredett fel az egyházmegye gondos főpásztoraiiban s az Ur szőlőjének művelése körül fáradozó papságban a levő aggodalom, hogy a hűségesen teljesített munkában kifáradott papoknak képes leend-e és hogyan a nyugdíjalap munkaképtelen napjaikban a sokasodó szükséggel szemben legalább tűrhető állást biztosítani!

A röviden érintett fenyegető bajt gondos püspöki elődöm s az egyházmegyei papság átiátván, néhány évvel ezelőtt a papi nyugdíjalap tőkájének lehető gyarapítása végett önkénytes adakozások nyitattak volt meg. Ismeretes előttetek, Krisztusban szeretett Testvéreim és papjaim! hogy a szerény mértékben befolyt önkénytes adományok sem a közzvározásnak, sem a célznak, mely miatt megindítottak vala, sehogysen feleltek meg, mert az illetők részvéte hideg és nagyon aránytalan volt. Mindnyájan átláttuk azt, hogy a határozatlan önkénytes adakozások nem vezetnek ohajtott célra: azért 1868-ban a zsinati szabály további fenntartása és kötelező erejének megóvása mellett az efféle önkénytes adakozások folytatása be lett szüntetve, hogy idővel a papi nyugdíjalap szükséges gyarapításáról határozottabb módon s biztosabb uton gondoskodhassunk.

A tovább nem halasztható gondoskodás és közakaratu intézkedés szükségét érezték ti is, tisztelendő papjaim! s ezen meggyőződés kifolyásának tekintettem azt, hogy saját körötökből egyesek és testületek már ismételten javaslatokkal járultak előmbe a papi nyugdíjalap gyarapításának megkezdése céljából, ajánlván erre az önadózás megindítását. Látva a ti gondos ügye-

kezeteket s fájdalmas tapasztalásból tudva azt, hogy a nyugdíjalap jelenlegi jövedelme az Ur szolgálatában kifáradott papoknak az öregkor napjaira nyugalmas és szorongató anyagi gondoktól ment életmódot nem biztosíthat, az ajánlott önadózást, mint legtöbb eredményt biztosító módot, 1879. évi februárhó 7-én kelt 528. szám alatti körlevelemben az espereskerületi gyűlések tanácskozása alá bocsátottam, hogy eme nem kis fontosságú s teherrel járó kérdéshez az egyházmegye minden papja hozzájáruljon.

Ti, Krisztusban kedvelt papjaim és munkatársaim, tanácskozásaitok folyamában egyenként átértékeltek és átláttatok azt, hogy valamint más intézmények nyugdíjalapjai, úgy az erdélyi egyházmegye papi nyugdíjalapja is igen természetesen egyik leghathatósabb segélyforrását az önadózásban lelheti fel és találhatja meg, mert ez évenként biztos összeget fog az alap javára behozni s mindenki szíves készséggel és azon megnyugtató tudatban fogja a reá eső illetéköszeget beszolgáltatni, hogy amit tesz, tulajdonkép saját agg napjainak megkönnyítésére teszi. Ezen megnyugtató körülménynél fogva — dacára annak, hogy a közszükségekkel majdnem mindnyájan küzdötök — az espereskerületi gyűlések a biztos siker kedves érzetében az önadózás elve mellett nyilatkoztak, habár a kiróvás mértékére nézve — a mi nem is feltűnő — merültek fel eltérő vélemények is. Az eltérő vélemények kiegyenlítése s a kérdés végleges elintézésére kedvező alkalom nyílt mult évi novemberhó 10-ik és következő napjain tartott kath. statusgyűlés alkalmával, mely gyűlésre az erdélyi egyházmegye csaknem minden esperesi kerületéből az esperes urak és papi követek szép számmal megjelentek. A kedvező alkalmat felhasználva, említett hó 12-én a statusgyűlésre megjelent esperes urakat és papi képviselőket a főtisztelendő székeskáptalan és a székesegyházi papsággal egyetemben tanácskozásra saját püspöki székem körébe gyűjtöttem. Az egyházmegye összes papjai előtt már ismert két kérdés végleges elintézés végett további tanácskozás tárgyává tétetett.

Azon kérdés: „ha nem volna-e czélszerűbb a napterhe alatt kifáradott s nyugalomba helyezett agg papoknak itt Károly-Fehérvártt jelölni ki lakást a nyugdíjintézet tulajdonát képező házban?“ komoly és beható megbeszélés tárgyává tétetett ugyan, de a határozathozatal elnapoltatott, mivel a tisztelendő papság előtt ismeretlen volt azon módozat, mely szerint a nyugalmazottak az említett épületben elhelyezve és ellátva lennének, s ezenfelül az épület gyökeres átalakítása is még nehézségeket támaszt.

A másik kérdés: „eszközölhetőnek és elrendelhetőnek véli-e a papság azt, hogy a papi nyugdíjintézet gyarapítása ez idő szerint az önmegadóztatás alapján is megindíttassék?“ a tanácskozás folyamában kedvező elintézés nyert. A kerületi esperes urak és a jelenvolt papi képviselők távollevő testvéreik- és munkatársaiknak ezen kérdés iránti véleményét közvetlen tapasztalásból ismervén, nem haboztak saját és távollevő tagtársaik nevében a gyűlés színe előtt kinyilatkoztatni:

hogy az önmegadóztatás már most eredménynyel életbe léptethető, s azt ök és távollevő tagtársaik is készek elfogadni. A gyűlés összes tagjai hasonló nézet- és meggyőződésben lévén: az önmegadóztatás elve minden ellenmondás nélkül elfogadtatott s az erdélyi egyházmegye czímére felszentelt minden papra nézve kötelező határozattá emeltetett.

Az így meghozott közakaratu határozat egy másik kérdés tárgyalását és elintézését vonta szükségképen maga után, hogy t. i. „a jövedelemnek mily összege vétessék fel és tüzessék ki alapul?“ Eme nem lényegtelen kérdés felett megindult kölcsönös eszmecsere következtében, tekintettel arra, hogy a papi nyugdíjalap gyarapodása jó kihatásaiban minél hamarább tapasztalható és érezhető legyen a nyugalomba vonulók részéről, a többség által határozatilag kimondatott, miszerint az, akinek jövedelme évenként 300 frtra megy, ebből fizessen egy frtot, azonfelül minden 100 frttól egy forintot vagyis egy %-ot, úgy, hogy aki 400 frt évi jövedelemmel bír, fizessen 2 frtot, 1000 frttól 8 frtot és így tovább . . .

Ime, Krisztusban kedvelt munkatársaim! ezek ama véghatározatok, melyek a papi nyugdíjalap gyarapítása végett a ti előleges tudomásotokkal a tiszteletreméltó gyülekezetben hozattak és követendő szabályul megállapítottak. Midőn a tanácskozás eredményét veletek, Krisztusban kedvelt Fiaim, a főnebbieken egyenként közöljük, az elfogadott és jóváhagyott határozatokat főpásztori tekintélyünkkel szentesítjük s az egész erdélyi püspöki megyére nézve folyó 1880-ik év január 15-ő napjától kezdve általánosan kötelező egyházmegyei szabálylyá és határozattá emeljük. Miután az év jelen időpontja alkalmasnak látszik arra, hogy a most előirt egyházmegyei szabály tényleges életbeléptetése is megindíttassék, a gyűjtőleveket is elkészítettük s azokból a kerületi esperes urakhoz egy-egy példányt azon felhívással küldünk, hogy azt valamint ezen évben, úgy a következő esztendőben is a tisztelendő papság kedvező alkalmommal lelkiismeretesen töltsé ki, miként az egyházmegyei segélyalap gyűjtőíveivel is tenni szokta, s a begyűlt pénzt az esperes urak a nyugdíjalapba leendő beszállítás végett ezen püspöki hatósághoz pontosan küldjék fel. A kerületi esperes urakhoz innen küldött s ezután küldendő ivre a lehetőségig mindenki neve után sajátkezűleg írja be az általa kedvezőleg beszovaltatandó évi illetéket.

Midőn a közakarattal ekkép megállapított általánosan kötelező egyházmegyei szabályt magatok mihez tartása végett veletek, tisztelendő munkatársaim! közöljük, egész szeretettel megjegyezzük, hogy az illetékösszegek bevallása és pontos beszovaltatása a körülmények és a jövedelmek természetéből kifolyólag szoros ellenőrzés és kiróvás tárgyát nem képezhetik, hanem mindenkinek papi gyöngéd lelkiismerete fogja megmondani, hogy a közjó megrövidítése nélkül jövedelméhez képest a megállapított szabály szerint mennyivel tartozik évenként az említett alap gyarapításához járulni. Biztosan reméljük, hogy kötelezettségének a nyugdíjjal szemben minden egyházmegyei pap pon-

tos lelkiismeretességgel fog eleget tenni, miként ez az egyházmegyei segélyalappal szemben igen kevés kivétellel több mint tíz év óta történik, a mit itt méltó elismeréssel említünk fel.

Tájékoztató még ide iktatjuk a tanácskozási folyamában kifejezést nyert azon közhangulatot is: hogy a nyugdíjalap javára kiszabott % ékből keletkező illetékösszeg megállapításánál és leróvásánál a papi jövedelemhez kell számítani nemcsak a készpénzfizetést, hanem mindent, ami jövedelem gyanánt a papi dotatióhoz hozzájárul. A segédlelkészeknél például a jövedelemhez kell számítani a plébánosok részéről nyert ellátást is, következésképp a segédlelkészek is kötelesek lesznek az így számított jövedelem arányában a nyugdíjalap gyarapításához hozzájárulni, a mit az egyházmegyei segélyalappal szemben a szoros kötelezettségen felül is dicséretes készséggel tettek mindig.

Ezek szerint tehát, kedvelt Fiaink! a papi nyugdíjalap gyorsabb gyarapítása céljából a ti közkívánságtok hozzájárulásával a második jövedelmi forrás is meg van nyitva, a mely forrás évenként határozott, biztos összeget fog a nyugdíjalap részére eredményezni.

Az 1822-ki egyházmegyei zsinatnak a papi hagyatékokra vonatkozó szabványai továbbra is teljes érvényben és épségben fentartatván, a papi nyugdíjalap annyira ohajtott gyarapodására ezután két csatorna: a hagyatékok $\frac{1}{8}$ része és az önadózás fog szolgálni.

Hogy a nyugdíjalapnak a papi hagyatékokból jogosan várható jövedelme mennyi és mily nagy mérvű megrövidítéseknek van az újabb időben az újabb törvénykezés és más életviszonyok által kitéve, azokat más alkalomkor fájdalmas lehangozottsággal elég világosan érintettük, azért azokat most mellőzzük is. Nem hagyhatjuk azonban megemlíteni nélkül, hogy az önadózás örvendetes eredménye iránt sok tekintetből igen megnyugtató reményt táplálunk. Ebbeli reményünk teljesülésének indokát az egyházmegyei segélyalappal mutatkozó eredményből merítjük. Az 1868-ban keletkezett segélyalap ugyanis ma már mintegy 47,000 forint tőkét képvisel, s abból eddig 11 lelkészi és 5 kántortanítói állomás jövedelme lett állandóan feljavítva. Tekintve, hogy a papi nyugdíjalap gyarapítására megállapított adakozási kulcs szerint az egyházmegyei papágtól a nyugdíjalapba évenként nagyobb összeg fog befolyjni, mint az egyházmegyei segélyalapba, — melynél az alaptételt 500 frt képezi, — kiki könnyen elgondolhatja, hogy a fundus deficientiae, mely jelenleg értékpapírokban 106,084 frt, folyópénzben 10,774 frt tőkét számlál, az önadózás rendszerében mily hathatós segélyforrást nyert. Eme segélyforrás jó hatása a nyugdíjalapnál sokkal érezhetőbb lesz, mint az egyházmegyei segélyalappal láttuk, mert a nyugdíjalap terhére kiutalt összegek időnként az alap javára ismét visszaesnek, ellenben a segélyalappól a plébániák és kántortanítói állomások javadalmainak emelésére egyszer kiutalt segélyösszegek állandóan az illető javadalom emelésére szolgálnak s a segélyalap javára sohasem esnek vissza.

A jelen intézkedés pontos végrehajtása — mitől

gondoskodásunkat megvonni nem fogjuk — minél hamarabb lehetővé teendő, hogy a papi nyugdíjalap a nyugalomba vonulóknak életfentartásáról kielégítőbben gondoskodhassék, mint eddig.

Az Ur Jézus Krisztus kegyelme legyen mindig veletek, hogy valahányszor a most elvállalt kötelezettség hűséges teljesítésére kerül a sor, közületek mindenki megemlékezzék mindig az irás szavairól: „Fiam! ha értéked vagy, tégy jót magaddal.“ (Jéz. Sir. 14, 11.)

Kelt Károly-Fehérvártt, januárhó 20-ik napján, az Urnak 1880 ik évében.

Mit szólnak a régiek és mit szólhatunk mi a vallás szükségéről?

„Di multa neglecti dederunt Hesperiae mala luctuosae.“
Horatius.

(Folytatás.)

A mondottakból kifolyólag bátran állíthatjuk tehát, hogy amily esztelen vakmerőség az, ha az ember a világ ezen erős, egyetemes meggyőződésének semmi fontosságát, semmi igazságot nem tulajdonít: épen olyan rozszakaratu, megátalkodott tudatlanságnak nevezendő azok nyilatkozata, kik a vallást egyesek föltalálásának tartva, azt a fölvilágosodás korában el akarják vetni, legüdvösebb tanait a tudomány, haladás és műveltség ellenségeinek hirdetik, s legfőlebb még csak azért türik a mindennapi életben, hogy a buta, minden műveltséget nélkülöző nép ijesztgetésére s fékentartására vak eszközül szolgáljon; de ha egyszer a tudomány jótékony napja a társadalom minden rétegeit megvilágítja: akkor már többé szerintök nem lesz szükség a vallásra, az Isten tiszteletére.

Mi legalább nem tartunk attól, hogy a tudományosság terjedése a vallást száműzheti az emberek szívéből. Igaz, hogy a tudomány nagy kincs a világban, s a közös boldogságnak főtenyezője, s épen ezért ennek terjednie is kell, s hogy igazán terjedjen, arra mi is kötelességszerűen közösen törekedünk; azonban mivel jól tudjuk azt is, hogy: „egy kevés bölcsészet elvezet a vallástól. de a teljes bölcsészet visszavezet“, bátran kimondjuk, hogy oly haladásnak, műveltségnek, mely a vallást nélkülözi, azt kiirtani törekszük, nem örvendhetünk. S minél magasabb fokra emelkednek az emberek az áltudományokban; minél műveltebb, felvilágosultabb leend a világ az említett kárhozatos irányban: bizonyára annál égetőbb szükségünk lesz a vallásra; mert a tudomány valláserkölciség nélkül az emberi ségre csak átok és nem áldás.

Belátták ezen nagy igazságot már az ókor nagy lángelméi, kitűnő bölcsészei is. Ezek a vallást szüntelen az országot legbiztosabb támaszának mondották, s mint a közbéke és jólét leghathatósabb eszközét — meggyőzőleg ajánlva — annak minél szélesebb körű elterjedését követelték és pedig nem saját, hanem az emberiség nevében; ezek nagy szellemi erejökkel jól tudák azt, mit később Rousseau is oly igazán fejeze ki, hogy a tudománynak, „a bölcsészetnek nincs oly jótékony elve, melynél a vallás fogatosabban ne működhetnék; ellenben a vallás tesz sok olyant is, mit a bölcsészet soha sem képes tenni.“ (Emil. tom. III.)

Már maguk az ősnépek vezető Mózesei, a világ-hírű honalapítók, bölcs törvényhozók, amilyenek valának az aegyptomiaknál Mennes, a perzsáknál Zoroaszter, a szittyáknál Samoxis, a görögöknél Orpheus, Minos, a romaiknál Numa, ezen nagy hírű honatyák jól tudák azt, hogy „könnyebb várost építeni a légben, mint társadalmat alapítani vallástisztelet nélkül”: s éppen ezért midőn hazát és törvényeket adtak a népnek, a vallást, az isteneket s azok tiszteletét — mint az ország üdvének, erősségének s a törvények tekintélyének legelső alapföltételét és támaszát — legelső helyre tették. De még az olyanok is, kik birodalmakat nem alapítottak, hanem csak a főnállóknak nagyjai, vezetői és igazgató bölcssei valának, a vallás nélkülözhetlenségéről igen érthetően nyilatkoztak mindig. Plato azt mondta: „Az igaz Isten ismeretének hiánya minden társadalomnak dögvésze, s a társadalom alapját bolygatja az, ki benne a vallás alapját feldönti.” (De leg. I. 10.) „Az isteni tisztelet az, mi nélkül az állam meg nem állhat.” (Polit. VII. 8.) Aristoteles. Cicero pedig így szólt: „Nem tudom, vajjon a hűség és hit, az emberi társadalom és főleg az igazság eszméje megálland-e, valósuland-e, ha az Isten iránt való áhitat megszűnik.” (De nat. Deor. I. 2. c. 2.) A régiek tehát a vallást a társadalom fontantójának, a vallás hiányát a társadalom dögvészének nevezték. S vajjon a későbbi századok nagy emberei ellenkezőt hirdettek-e? Nem. Maga Voltaire is azt mondá, hogy: „mindenütt, hol államélet van, szükséges a vallás, a törvények vigyáznak a nyilvános erkölcsökre, a vallás a magán életre.” (Traite de la Toloranc ch. 20.) Hegel szerint pedig: „a törvények legfőbb biztosítékát a vallásban bírjuk.” (Philos. der Geschichte. II. Ausl. 538.) „A vallás legfőbb politikai tényező, az egyedüli biztos alapja az államnak.” Laboulaye mondja (la liberté religieuse p. XI.). „Vallás és erkölcsiség” — mondá ismét Washington — „elmulaszthatatlan támaszai a közjólétnek. Nem hazafi az, ki az emberi boldogság e hatalmas oszlopait aláássa. Mi kezeskedik tulajdonunk-, életünk-, hírünk nevünkről, ha a vallás kötelességének érzete az eskütlől, az ítélő bírák ezen támpontjából elválík? Ész és tapasztalat bizonyítják, hogy a népben nem állhat meg az erkölcsiség vallás nélkül. De éppen ezek azok, melyeknek a kormányzat részére életerőt kell adni.” (V. ö. Raumer die Vereinig. Stat. v. Nordamerik. I. 3.)

Az egyház atyáit nem idézzük; hisz ezek másképp nem is szólhattak, s éppen ezért sok előtt nem oly nagy tekintélyek, mint a főtebbiek. Most elégségesnek tartjuk csak azt, hogy napjaink fölvilágosult embereit a főnemlített pogány bölcsök s a későbbi századok nem éppen vallásembereinek iskolába küldjük, hogy ott valláserkölcsiséggel összekapcsolt életfilozófiát tanuljanak, s mivel úgy is minden egyéb tekintetben az anynyira dicsőített pogány görögök és romaiai nyomdokain ohajtanak haladni, hogy modern pogányokká lehessenek, legyenek legalább azok után vallást pártoló, az isteneket féltő jó pogányokká, és ne olyanokká, a milyeneket ők is a társadalom szennyfoltjának, a nemzeti jólét és dicsőség megbuktatóinak és gyalázatainak

tartottak, s mint ilyeneket az erkölcsiség, az illemesség és hazafui becsületesség kimondhatlan veszedelmére hazájuk földjén nem türtek meg, mert jól tudták, hogy ha ezeket pártolandják, éppen miattuk az ég igazságosan büntető ostorainak csapásait az egész nemzetnek éreznie kell. Bevalljuk ugyan mi is, hogy voltak a régi pogányok között is elvetemült gonoszok, istentelen kicsapongók, kik önmagukat bölcseknek tartva elbizakodott erőlködéssel és eszeveszett dühvel az eget akarák ostromolni s minden istenit kigunyoltak. Oh de ezeknek száma nem közelítette meg a napjainkban folyton növekedő vallástalanság, istentagadás gonosz embereinek sokaságát! Azonban mikép bántak el az ilyenekkel szemben a bálványozás országaiban? Feltámadt ellenök azonnal a nép vallásos közvéleménye, s az államtörvények mint hazaárulókat a legszigorubb büntetéssel sújtották. Avagy nem tudjuk-e, hogy a pogány, de művelt Athén lakói a vallásgyűlölő Protagorást vallástalan elveiért körükből száműzték? Nem ezekhez hasonlóan jártak-e el a romaiaiak azon álbölcsökkel szemben, kik a vallást megtámadva, annak üdvös hatását gyengíteni, s a honfiak kebléből kiirtani törekedtek? Maga Plato államtörvényének tizedik könyvében a legkeményebb büntetéseket irt elé a tanácsnak azon tagjaira, kik az istenteleneket, a vallás elleneit a törvények egész szigorával sújtani elmulasztják. Cicero írja, hogy a népnek — a vallástalanság és erkölcstelenség hirdetői ellen — föltámadt haragja nemcsak az ily istentelen személyek ellen irányult, hanem irataikat is a lángok martalékául dobva örökre megsemmisítette. Ennyire belátták a régi pogányok a vallás szükségét! Ily nagy szigorral bántak el a vallás- és erkölcsrontó gonoszokkal! Fájdalom, hogy a keresztény vallást napjaink szájhősei még anynyira sem becsülik, mint a pogányok becsülték elromlott, bálványozó vallásukat! Sőt ellenkezőleg, míg a pogányok annak védelmére keltek, a „keresztény” nevet bitorló liberális embereink a kereszténységgel szemben harcra kelnek, s azt mint haszontalan gyomot a világból ki akarják tépni.

A régi pogányok — tudósok úgy, mint tudatlanok — meg valának teljesen győződve arról, hogy minden ország alapja a tiszta erkölcs és az ezt szülő vallásosság, s éppen ezért követelték, parancsolták, hogy a polgárok higgyenek, szolgáljanak az isteneknek, azaz vallásosak legyenek; napjaink istentagadói ellenben az országok virágzását, műveltségét és haladását a szabad gondolkozásból származó vallástalanságtól teszik függővé, s elveik szerint csak az számíthat a „művelt” névre, ki megvet minden vallást, egyiknek sem hallgat hitcikkelyeire, egyiknek sem követi erkölcsszabályait, hanem izlése szerint gyárt magának dogmát és moralt egyaránt. A régi pogányok az istenek elleneit — mint a hazának ellenségeit — száműzik hazájuk földéről; a keresztények pedig az igaz hit- és erkölcsvédő szt bajnokokat küldik számkivetésbe, zárják börtönökbe, míg az istentelen szabadkőműveseket védelembe részesítik, s gonosz elveik terjesztésére — a kereszténység leszorításával — tanszékeket emelnek. A régi pogányok az istentelen elveket terjesztő iratokat megégették; a ke-

resztények ellenben az ily vallásellenes, erkölcsrontó munkákon mohón kapnak, s kiváló becsben tartják az utódok megméltelyezésére is. Valóban szomoru jelenségek! Gyászos következményeket szülő kórság! Mert mit a régiek hirdetnek a vallásról, hogy t. i. „vallás nélkül nincs jó ember“, azt a tapasztalati életből mi is beláthatjuk.

(Folyt. köv.)

TÁRCZA.

Egy jó öreg pap halálakor.

(Visszaemlékezésül néhai Szabó János esperes-plebánosra.)

Te, ki oly sokakat kísértél a sirba,
Most mi kísérünk el a bus temetőbe ...
Mint szomoru füzág, rád hajlik bánatunk,
S forró könnycseppeket sirunk szemfedődre ...
Zugnak a harangok ... népesül a paplak,
Rég nem látott ilyen szomoru szíveket! —
Zokog a „requiem“, — még csak egy néhány percz,
S azután itt hagyod a kedves híveket ...

Hogy mennyit fáradtál az Ur szőlőjében,
Arczod veritéke sokszor elbeszélte,
Hiveid hallgattak ... csak most rebegettik:
Biza nagy áldás volt a mi papunk élte ...!
— Egy hűséges szolga, ki igazán munkált,
Veterán katona az ellenség között,
Szívhez szóló szónok ... s most csak lezárt ajkak,
Mert az életerős szellem elköltözött ...

Nem volt neked senkid ... sokan voltak tiéd,
Gyermekid a község apraja és véne,
Minden hived hogyha a templomba készült,
Egy „dicsértessékre“ előbb hozzád méne
S törletlen könyűje egyiknek sem maradt,
Mert szavadra a bu örömet láttatott,
— Az Apostol szerint mindenki mindene —
Szerelmed felcsókolt sok ezer bánatot ...

Érdempénz vagy kereszt nem volt a melleden,
Csak vérző töviset hordozott kebeled ...
De vigasztalódjál! ha nem volt koszorud,
Érdemed a sirban nem porlik teveled ...
A zajtalan kis kör, ahol munkálkodál,
A szabadságharczok, hol annyit szenvedél,
Édes vigasz között mondogatják nekem:
A jó pap és honfi örökön örök él ...!

Zugnak a harangok, indul a gyászmenet,
Sűrű könyvet hullat minden igaz lélek ...
Sők én is velök ... mint sirtam ágyadnál,
Aműt nem feledék soha, míg csak élek ...
És égkép letesznek azon porok mellé,
Miké beszenteltél hat éven át itten.
Menjje is öregem! a szentek álmával!
Menj kítárt karokkal vár az örök Isten ...

Haza tr a bus nép, haza térek én is,
Üres a apilak, ahová betérek ...
S el-elgödolkozom a papi életből,
Oh e gonolatok olyan gyászos képek!

Hű társak e képek mégis e magányban,
A honnan az élet oly hamar kihala —
Felaggatom sorba e gyászos képeket,
Ugy is hely van elég ... üres minden fala ...

Felvincz. 1880. jan. 18.

Fülei Sz. Lajos.

Rang és vagyon.

— Elbeszélés. —

(Folytatás.)

IV. Keserű poharak.

Mióta Böngedi ur Fecsedí Jankát kikérte. épen egy hét mult el. Ezalatt a csalódás minden keserűségét átélték szülei amiatt. hogy nem engedé magát nemtelen eszközül felhasználtatni. Jelenleg épen arról gondolkoztak. hogyha ígért látogatását megtenné Böngedi, mi módon lehetne tudtára adni. hogy a tervezett házasságból nem lesz semmi, midőn betoppant hirtelen a falu postása és az Y. vidéki lapok egy számát átadá Fecsedí F. urnak. Fecsedí ur, bár nem igen szokott a lapokkal bibelődni s inkább csak felesége uri tempói miatt járata, egy számot, tán véletlenségből. felbontva, e lesujtó közleményt olvasá: „a báró Böngediek utolsó sarja Böngedi Fricziben kihalt. A szerencsétlen fiatal ember öngyilkos lett. Mindene hitelezők kezébe került s emiatti zavart vagyoni helyzete okozta gyászos végét.“

Képzeltető. mily lázas izgatottsággal teltek el e hir vételekor ... Kiben egy héttel ezelőtt elértek képzelék vágyaik netovábbját; ki miatt épen aggódtak, mi módon értesíthetnék őt arról, hogy tervök dugába dőlt; ki miatt száműzék gyermeküket is; az nincs többé. E gyászos körülmény komoly gondolkozóba ejté őket. Ha tervük sikerül s Böngedi szomoru gyászese ekkor — tán évek mulva — köszönt be. a csalódás még nagyobb szerű lesz. Ekkor büneik büntetéseképp áldozatul eshetett volna özses vagyonuk. áldozatul lányuk is. — nekik egy sereg keserűség maradvá hátra. De még most megvan vagyonuk ... még él leányuk is ... még nincs minden veszve.

Oh, igaz, valóban igaz — sohajtt fel Fecsediné — hogy ember tervez. Isten végez. Mit nyerünk, ha tervünk sikerül? Bűt. szomorúságot igen, de örömet nem; mert gyermekünk szerencsétlenné tétetve. mindig csak átkot szórt volna ránk. S ki tudja, nem teszi-e ezt most is?! Igazán, a szenvedések tanítják meg az embert a komoly gondolkozásra. Hozassuk haza lányunkat. Kit szíve ohajt, legyen gazdag vagy szegény, magasrangu vagy igénytelen állásu — ne gátoljuk — az legyen férje! Jól mondá mindig, hogy csak a tiszta szeretet alapja a boldog házaseletnek. Mennyi szegény van, de azért boldogság lakik kunyhójokban, mert szeretet kötötte frigyököt, — ellenben hány gazdag. kik minden anyagi jóllét mellett is folytonos békétlenségben élnek. mert nincs szeretet köztök. Nem éltünk-e mi is. midőn még szegények valánk, oly megelégedetten. mint Fecsedí Márton gazdag hagyománya után?! Sőt mondhatom, hogy a szegénységből való kiemelkedésünk okozá mindazon kellemetlenségeket, melyek most aggasztanak.

Ekként panaszkodott, sirt Fecsediné.

Fecsedí is mintegy megszégyenülve, pirultan nézett maga elé. Igazad van — mondá feleségének — nem rang, nem vagyon boldogítja az embert, semmi körülmények között nem lehetnek ezek életcélok. Ha Janka azt tartotta volna czéljául, eddig elérhette volna. De vajjon lenne-e boldog? Mi is mennyivel vagyunk jobban, mint régen?! Talán jobb lesz, ha nem öröklünk. Nem támadnak ekkor vágyaink, nem érnek csalódások. S mi boldog volna ekkor életünk!

Igy keseregtek Fecsedí és felesége. Mert a szenvedések, miknek szívök és lelkök lányuk elüzetése és a Böngediről jött szomorú hír vétele után tanyája lett, komoly észlelődésre vezették. Minek megfigyelésére a büszke gőg és veszedelmes kincsszomj nem juttat- tak időt, arra a szenvedések és csalódások rávették: a józan ész és lelkiismeret szavára hallgatni kezdtetek. Most kiábrándulva bűnámaikból, annál keserítőbbek valának emezek pirongatásai, minél kevesebbet figye- lének elébb rájuk. Mindkettő róttá őket szeretetlen bánásmódjuk miatt, melyben egyetlen magzatjukat része- síték; de egyszersmind vigasztaláskép bátoríták is, hogy minden még nincs veszve; lányuk most is övök, csak akarják. És ezek szavai mellett keblökben egy kimond- hatatlan édes érzelem ujrászületését kezdék inkább és inkább érezni: vonzódták gyermekükért és után. Igen, saját hibáik által okozott szenvedéseik és csalódásuk alatt kezdék különösen érezni, hogy ők szülők, s hogy szülői magasztos hivatásukról megfelelkezve, véráru- lást akarának elkövetni, midőn lányukat a rang- és pénzért áldozatul akarák dobni.

Ekként teltek napok napok után. Nyugtalanok voltak, míg Jankát nem láthaták. Azért elhatározák minél elébb haza hozatni.

Épen két hét mult el a Böngedi haláláról vett hír után, midőn elhatározák, hogy — mit eddig sohasem tettek — Fecsedí Gábort meglátogatva, egyuttal haza hozandják Jankát. Mindent el is rendeztek, hogy más- nap induljanak.

Fecsedí és Fecsediné már maguk elé képzelték az örömet, mit hirteleni megváltozásuk lányuknak okozand. És ez is jól esett nekik! — Ily édes érzetekkel voltak eltelve, midőn késő este Fecsedí Gábor pecsétjével el- látott egy levelet kapának. Gondolák, hogy Janka küldi. Egész mohósággal bonták fel a levelet. Csak pillanat műve volt az átolvasás. Tartalma ez:

„Kedves öcsém Fábián!

Szomorú hírt kell veled s nőddel közölnöm. Jan- kátok nincs többé. Szívбайokoza betegségben a halál elragadta. Csendes volt kimulta, mint volt élete. 8 án meglátogatlak. — Kecséd, 187. . . febr. 5. bátyád Gábor.“

Fecsedí és neje e levél átolvasása után órákig nem tudtak eszmélődni. A fájdalom alélta tette őket. S a fájdalom annál inkább dult szívökben, minél gyötrőbbben mardosá azon gondolat, hogy saját maguk okozák leányuk halálát. „Szívбай“ — a levél e tétele volt legrettentőbb. „Szívбай!“ . . . megrepedése a szív- nek a fájdalom miatt, mit a szülei zsarnokság okozott! Az önvád egész terhével nehezült rájuk. Valóságos pokol lett életük. — Egyetlen, mire ily állapotokban

még epedve várakoztak, Fecsedí Gábor megérkezése volt, hogy hallják tőle a gyászest történetét. Ennek pedig hamar be kellett következni, mert az ígért láto- gatás a levél tartalma szerint épen a következő napra volt kitűzve.

(Vége köv.)

Kisebb közlemények.

— Az első magyar általános biztosító társaság ér- tesítése a t. biztosító közönséghez a lakházak és gazdasági épületek hat évre szóló biztosítá- sáról az ingyen év előzetes élvezetével. Az általános biztosító társaság szilárd alapokra fektetett üzletét s eljárásainál követett hü elveit azon rendki- vüli eredmény igazolta és jutalmazta meg, hogy már a mult 1879 ik év végével a társaság 3.000.000 frtnyi alaptőkéje készpénzben teljesen ki volt egészítve, t a r- talék alapja pedig 1.000.000 frtra emelkedett, és hogy — mire a versenytársaságok egyike sem ké- pes — a károk fedezésére szolgáló díj tartalékot a társaság vagyoni állásánál fogva a mult év végével oly nagy összegben hozhatta át a jelen évi számla jav- vára, hogy ennek folytán ezennel előreláthatólag min- dig abból fedeztethetnek a következő éven át előfor- duló károk. A társulat eljárása és vezérelve ezután is a régi marad; és ennél fogva, midőn már oda jutott, hogy teljesen befizetett alaptőkével és teljes tartalékokkal folytathatja az üzletet, örömmel foganatosítja az ily ered- mény esetére rég kitűzött szándékát s ezennel a tüz- osztályban is újabb kedvezményben kívánja részesíteni biztosító feleit. Elhatározta ugyanis, s e felől kívánja ezennel a biztosító közönséget értesíteni, hogy a lak- házak és a gazdasági épületek biztosítása nála ezentul azon kedvezményben részesíttessék, hogy t. i. ha a ház- tulajdonos vagy a földbirtokos kötelezi magát az ily épületnek hat egymásután következő éven át való biztosítására, a társaság a szokásos ingyen évül az első évet adja, úgy, hogy a biztosító fél az ingyen év elő- zetes élvezése után a második évtől kezdve tartozik csak a díjakat fizetni. Ez intézkedés mindenestre nagyon előnyös; ugyanis ezáltal még a szorult viszonyok köz- is lehetségessé, könnyüvé teszi a gazdák részére a hosz- sabb időre való biztosítást. És ez előny annál nagyobb, minél tetemesebb az évi díj, s annak a jelen vagy a jövő évben való előzetes megfizetése minél nehezebb es- nék a jelen év gazdasági viszonyai által sujtott gazdá- nak. De az előzetes ingyen év hasznát érezni fogják azon felek is, kik hosszabb időre levén már biztosítva, ez érvényben levő biztosításuknál ingyen évül az utolsó évet élvezik, mert ezen biztosításuk megújításá által egymást követő két ingyen évet fognak élvezni, u. m. a mostani biztosítás utolsó (ingyen) évét, s a megújítás- nál a 6 évi biztosítás első s így előzetesen élvezendő in- gyen évét. Midőn ezen kedvezményre a biztosító köz- zönség figyelmét a társulat fölhívja, egyszersmind azt is tudatja, hogy ügynökei, de maga is szívesen szolgál min- dennemü felvilágosítással, maga Budapesto, ügynökei a vidéken is. Ezen értesítést az első magyar ált. bizto- sító társulat nevében közzéteszi: Harkáyi és Lévai.

Irodalom.

— „Egy-két jó tanács a gyermekek nevelésére.”

A népnevelés fölvirágoztatására számos intézkedést látnunk napjainkban létesülni. Hoznak törvényeket, művelnek tanítókat, emelnek a paedagogiai igényeknek megfelelő iskolákat, büntetnek gyermekeiket iskolába nem járató szülőket. Mindez nagy lendületet adott és fog adni ezen fontos ügynek, az tagadhatatlan; de az is tagadhatatlan, hogy az a népnevelés, melyre ezen intézkedések irányítva vannak, még csak egyoldalú, tökéletlen népnevelés. Ezen intézkedések a népek ismeretek birtokába juttatását és értelmi fölvilágosítását czélozzák kiválólággal, és főleg csak ennek előmozdítására ható erőt foglalnak magukban; már pedig a szónak szép jelentése szerint értett népneveléstől még mást, ennél magasabbat is követel és vár az ember: a népek erkölcsi javulását, nemesedését.

A népnevelésre irányzott gondoskodásnak erről megfeledkeznie nem szabad: nem szabad elfelejtenie, hogy erkölcsi jó jellemeknek alakítása a földolog, és pedig épen úgy az egyénnek érdekéből, mint a társadalomból. Az egyénre nézve az erkölcsös jellem nagyobb szerencse és biztosabb boldogság-alapító minden kenyérszerző tudománynál; a közérdekre nézve pedig régen eldörögte a lánglelkű óda-költő, hogy az országnak támasza, talpköve a tiszta erkölcs, tehát nem a mennél nagyobb anyagi hasznot hajtó ismeret.

Minden a népnevelés ügyében tett intézkedés az iskolai nevelés-oktatást szolgálja. Az iskola, főleg a népiskola, nevelő-intézet is ugyan, föladata egyetemes képzés; törekvése nemcsak az elmét, hanem az erkölcsiség lakását, a szívet és akaratot is diszesíteni; de az mégis elvitázhatatlan tény, hogy az iskola legszebb szándéka mellett is, az elme művelését és gazdagítását üzi kiválólággal, az erkölcsi neveléssel pedig a kurtábbat huzatja. Nem vád ez az iskola ellen, hanem rámutatás azon tényre, hogy az iskolaügynek legfényesebb polczra emelése mellett is a nevelés munkájának egy igen nagy része, az erkölcsi képzés a szülői ház vállain marad. Mindenkor a családi tűzhely volt és lesz az, hol a gyerekek erkölcsi minősége elhatározódik; az iskola öntözgeti, erősítgeti az oda hozott jó tulajdonságokat, és erőtlenteni iparkodik a rosszakat; de arra, hogy a növendék erkölcsi jellemének alapjait lerakja s hogy főleg annak fölépítésén fáradozzék, arra sem elég ideje, sem elég tere, sem elég rátermettsége nincs, arra természeténél fogva nem alkalmas. Ez a házi-nevelés föladata volt mindenkor, és az marad mindenkor.

Ha már a népnevelés csak úgy fog igazán áldást hinteni a földre, hogyha az a népet erkölcsben tökéletesíti; ha továbbá az erkölcsi képezés tulajdonképi helyét a szülői ház teszi: akkor a népnevelésre vonatkozó gondoskodásoknak nem szabad csak az iskolára szorítkozniok, hanem a gondoskodás körébe be kell vonni a házi-nevelést is. Javítani kell az iskolát, de épen úgy, sőt még inkább javítani kell a házi-nevelést. S ki nem tudja, hogy mennyi javítani való van a házi-nevelésen, főleg az alsóbb néposztály körében! A házi-nevelésnek jobbá válása az iskola által elérhető ered-

ményt is nagyobbítani fogja mind tanítás, mind erkölcsi nevelés tekintetében, mert az nem kíván bizonyítást, hogy a jól nevelt gyermeket az iskola többre viheti, mint azt, kinek a rossz nevelés szívét, eszét elcsavarta.

Mivel a házi nevelésben elkövetett hibáknak leggazdagabb forrását a szülőknek tudatlansága, helyes nevelési nézetekkel való ismeretlensége képezi: a javítás eszközei közt legtöbb sikerrel hatónak ezen tudatlanság oszlatása, helyes nevelési nézeteknek a nép között való terjesztése mutatkozik. Ennek pedig alig van czélszerűbb módja, mint a családokhoz való bejuttatása egy oly könyvecskének, mely a legáltalánosabb és legfőbb neveléshibákat föltünteti, s a jó uton haladás irányát megjelöli.

Egy ilyen nevelési utasítót törekedtem írni ily czimű munkácskában: „Egy-két jó tanács a gyermekek nevelésére.”

Mint hogy könyvecském a népek, a szorosabb értelemben vett népek van szánva, lehetőleg kerültem a száraz elméleti előadást. Nagyapó írja a munkácskát fiának, hogy ezt jó tanácsokkal lássa el ujszülött gyermekének helyes nevelésére. Elöl egy levelet ír Nagyapó, azután saját tapasztalata tárházából egyes eseteket beszél el, melyek mindegyike egy-egy neveléshibát tesz szemlélhetővé. Nevem, mint szerzőé, nincs a könyvön, hanem Nagyapó van szerzőül odatéve, mit azért cselekedtem, mert a nép a rejtelmes eredetű olvasmányokat kedveli. Szűz Máriának mennyországból küldött leveleit, a százesztendő s jövendőmondó káden-cziáit szereti és kételkedés nélküli hisz nekik; de Földes József, Varga Péter, Magyar András és más efféle halandók írását csak fanyalogva kóstolgatja, s arra rá sem hederint.

Gondom volt arra is, hogy a könyv terjedelmes ne legyen. Terjedelmes munkának elolvasásától visszariad a nép; de meg ha valami nagyterjedelmű nevelési munkát elolvasna is, nem lenne belőle haszna, mert a sok szabály közül nem jegyezne meg semmit, az erdőből nem látná meg a fát. De nem lehetett művecském terjedelmes azért sem, hogy drága ne legyen. A népek irodalmi termékekre való áldozatkészsége a ponyva-irodalmi termékek egy-két krajczárnyi árában határolódik. Nagyobb összeget kiadni valamely könyvért — kivéve a kalendariumot és az örök életig tartó imád-ságos könyvet — nincs verében. Könyvecském ára 10 kr., mely összeg a mű terjedelméhez képest (24 lap) magas árnak nem mondható.

Mennyire voltam szerencsés, hogy alkalmas művet készíthessek a nép számára, annak megítélése másokat illet. Bátor vagyok azonban hivatkozni arra, hogy könyvecském, mint kiadónak, az erdélyi rom. kath. irodalmi társulatnak neve alatt jelent meg, amely tényben ezen társulatnak kedvező ítélete van kifejezve. Ennek alapján bátor vagyok azt a t. közönségnek, különösen a nép vezetőinek, a nt. lelkes uraknak és a t. tanító uraknak szives pártfogásába ajánlani.

Megrendelni nálam lehet, Csik-Somlyón u. p. Csik Szereda. Megrendelésre azonnal megküldöm. Csik-Somlyón, febr. 2. 1880. Földes József, r. k. kép. tanár.

— **Az esztergomi basilika műkincstára.** Fm. Simor János bibornok-herceggprimás ur ő eminentiája elrendelni méltóztatott a basilika mű- és történelmi nevezettségű kincstárának egy külön díszes műben való méltó ismertetését. A díszes művet Ft. Dankó József pápai praelatus és apát-kanonok ur ő méltósága fogja összeállítani. Ő méltósága már több éven át dolgozott a kincstár leltárának összeállításán, melyben minden egyes darab történelmi, művészeti s chronologicus rendben van tüzetesen ismertetve. E kitűnő leltár alapján szövegezi a szóban levő nagyszerű művet. Minden egyes darabnál meg lesz határozva a kor, melyből származik, a stylus, melyben készült, és méltatva lesz művészeti s történelmi szempontból. A mű három nyelven fog megjelenni, latin, magyar s német nyelven. A kincstár több tárgyára nézve mások által téves adatok terjesztettek, ezek most mind helyre lesznek igazítva biztos adatok alapján. A kitűnő munkát emelni fogják a kincstár nevezetesebb műkincseiről készített fényképek, melyeknek előállításával a jeles esztergomi fényképész Beszédes Sándor bízott meg, ki Dankó ő méltósága utasítása szerint fogja munkáját végezni. Törekvése, hogy oly képeket állítson elő, melyek a műkincsek legkisebb részleteit tisztán, precise domborítsák ki és e részben méltólag sorokozhassanak a romai, florenczi és münsteri hason tárgyú kitűnő photographiákhoz. Ft. Dankó József ő méltóságának neve biztos garancia, hogy a monumentalis mű teljes tudományos apparatussal és kifogástalan szakértelemmel lesz előállítva.

— **Előfizetésre való felhívás** Lukás József „A sadowai iskolamester“ című legújabb művére.

A kedves írásmóddal páratlanul álló szerző e korszerű művének lefordítására a tárgy fontosságán kívül ugyan e műnek az európai kritikától köztetszéssel való fogadtatása indított minket.

Tárgya: „mi károkat okoz a modern iskola a társadalomban és az egyházban“ fejtegetve mint kulturkérdés s nem mint nemzeti, felekezeti vagy pártkérdés. Hogy mily remekül oldja meg e feladatát, és hogy szerzőnk nem a mindennapi írók készülségével lép a küzdőterre, az „Uj Magyar Sion“ folyóirat ekképp okadatolja: „A t. olvasó közönség csakhamar maga meg fog győződni, hogy nem közönséges, obskurus vagy szélcsapó emberrel, hanem distingvált komoly férfival van dolgunk. Értjük a fölényt, melyet szellem, tudomány, műveltség, tiszta jellem kölcsönöz. Tökéletesen téjékozva s zorgos tanulmányozás után íté. Bámulatosan otthonos ugy az egyházi, mint a politikai téren. Sokat olvasott, sokat tanult, tömérdeket gyűjtött, jele, hogy nem a sötétség embere. Geniális fölfogása, elmés irmodora, találó élce, mulattató humora már az első lapokon lekötí az olvasót, s tartja fogva az Amen-ig.“ A mennyire körülményeink és időnk engedték, hazai viszonyainkhoz is alkalmaztuk a művet. A mű 8 ad rét-

ben 25–30 ivnyi terjedelemmel f. április havában fog megjelenni. Ára 1 frt 50 kr. Tanítóknak és növendékpapoknak 1 frt 20 kr. Bolti ára 2 frt. A szíves megrendelésekre márczius közepéig várunk. Gyűjtőknek 10 előfizető után 1 tiszteletpéldánnyal szolgálunk. Esztergom, 1880. januárhó 10-én.

Az egyházirodalmi iskola tagjai.

A napi események köréből.

— **Jótekonyság.** Főpásztorunk ő nagyméltósága a megyesi r. k. női egyletnek 25 frtot, a nagyszebeni kerületi elemi tanítóegyletnek 50 frtot, a jaroslavi hires bucsutemplomnak 30 frtot, a tresztinai tápintezetnek 10 frtot, a selmeczbányai még az Árpádok korából való hires Erzsébet-templom maradványainak fentartására 20 frtot, a romai sub invocatione St. Petri et Pauli Archisodalitásnak ő szentsége XIII. Leo pápának szent Péter széke elfoglalása évfordulója alkalmából átnyujtandó ajándék gyarapítására 100 frtot kegyeskedett adományozni.

— **Kitüntetés.** Főpásztorunk dr. Fogarasy Mihály ő excja Imets F. Já k ó csik-somlyói főgymnasiumi igazgatónak a tiszt. főesperesi czimet méltóztatott adományozni. Ad multos annos!

— **Világi gondnok látogatása.** Tek. Török Antal ur, nemes Alsó-Fehérmegye árszászéki h. elnöke s a gyulafehérvári rom. kath. gymnasium világi gondnoka február 12 én a Szent-István-finóvöldét meglátogatta s a talált rend és tisztaság. ugyszintén az ételek egészséges minőnye felett meglegegedéssel nyilatkozott.

— **Női egylet.** Van reménységünk, hogy nemskára városunkban egy általános női egylet fog megalakulni. Az első lépés erre már megtörtént, amennyiben kegyes főpásztorunk kezdeményezése és nagyságos Kolosy Antal prépost és irodai igazgató ur közbenjárása folytán városunk előkelő hölgyei, u. m. Dobler várparancsnok és Joksman törvényszéki elnök neje, nemkülönben Apáthyiné, Jakabfyiné, Conrádné, Baruchné, Morenoné stb. asszonyok a helybeli házi szegények számára kegyadományokat gyűjtögetvén, eredményül 391 frtnyi nem csekély összeget és 1 öl fát mutattak föl. Ezen adományok f. hó 6 án 147 szegény közt fejenkint 2, 3 és 5 frtjával ki is osztattak. Ezen szép kezdeményezésből rövid idő alatt egy állandó segélyező egylet fejlődhetnék ki, mi az általános várakozás és közhajnak felelne meg.

— **Ft. Gidófalvy Gergely** beszercei plebános azon még Romában Patrizi nevű bibornoktól ajándékban kapott keresztet, melyben Krisztus urunk keresztfájának egyik szálkáia van befoglalva, az ottani templomnak ajándékozta.

— **Figyelmet.** Olvasóink figyelmét fölhívjuk Földes József képezdei tanárnak az erd. rom. kath. irodalmi társulat által kiadott s mai számunk irodalmi rovatában ismertetett művére.

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Szerkesztő-bizottság. Felelős szerkesztő: BIRÓ BÉLA. Szerkesztőtársak: BALOGH IGNÁCZ, CSERNI BÉLA, CSISZÉR JÁNOS, Dr. TÓDOR JÓZSEF.